

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	161
Land:	Sierra Leone
Kilde:	Det svenske Regeringskansliet. Utrikesdepartementet.
Titel:	Mänskliga rättigheter i Sierra Leone 2010.
Udgivet:	21. december 2010
Optaget på baggrundsmaterialet:	21. marts 2012

REGERINGSKANSLIET

Denna rapport är en sammanställning grundad på Utrikesdepartementets bedömningar. Rapporten kan inte ge en fullständig bild av läget för de mänskliga rättigheterna i landet. Information bör sökas också från andra källor.

Utrikesdepartementet

Mänskliga rättigheter i Sierra Leone 2010

ALLMÄNT

1. Sammanfattning av läget för de mänskliga rättigheterna

Sierra Leone har sedan 2002 återuppbyggts efter en elva år lång konflikt som raserade landets infrastruktur och traumatiserade stora delar av befolkningen. Konflikten räknas som en av de våldsammaste i Afrika sedan 1960-talet.

År 1991 utbröt väpnad konflikt mellan den sittande regeringen och rebellrörelsen Revolutionary United Front (RUF). RUF stöddes aktivt av Charles Taylor från grannlandet Liberia, sedermera president i Liberia tills 2003. Ett fredsavtal undertecknades i Lomé 1999, vilket följdes av etablerandet av FN:s fredsbevarande mission UNAMSIL (United Nations Mission in Sierra Leone). I praktiken uppnåddes emellertid inte fred förrän 2002, då stridigheterna slutligen upphörde.

President- och parlamentsval hölls i augusti 2007 och gick fredligt tillväga. Det var ett viktigt steg för den fortsatta stabiliteten och demokratiutvecklingen i Sierra Leone. Det var andra gången som val hölls efter krigsslutet och båda avlöpte under relativt lugna former. Oppositionen All People's Congress (ACP) vann över regeringspartiet Sierra Leone People's Party (SLPP). Ernest Bai Koroma från ACP tillträdde som president i september 2007. Internationella och inhemska valobservatörer bedömde valen som fria, rättvisa och tillförlitliga. Den nationella oberoende valkommissionen agerade kompetent.

Sedan 2007 har regeringen under president Ernest Bai Koroma gjort noterbara framsteg i syfte att bekämpa korruptionen inom den statliga sektorn och stärka det svaga rättsväsendet. Landet orienterar sig alltmer bort från orsakerna som bidrog till den elva år långa konflikten. Visst politiskt våld förekom under 2009 vilket är ett tecken på att de demokratiska strukturerna ännu behöver stärkas. Presidentval kommer att hållas under 2012.

Arbetet med att bygga upp ett rättssamhälle går långsamt framåt och det nationella rättssystemet uppvisar stora brister. Majoriteten av befolkningen är hänvisade till traditionella domstolar som kontrolleras av lokala traditionella ledare, vilka ofta verkar diskriminerande, särskilt mot kvinnor. Kvinnors och barns situation är särskilt utsatt och människohandel förekommer trots lagstadgade förbud mot detta.

Våld mot kvinnor och sexuellt våld i allmänhet utgör ett stort problem i Sierra Leone. Situationen för kvinnorna är svag och behöver stärkas både inom lagramverket och i praktiken. Kvinnlig könsstympning är inte förbjudet i lag och förekommer från fem års ålder utan påföljd. Barnprostitution är ett växande problem.

Svagheter i samhällsstrukturen är framförallt synliga inom polisen och rättsväsendet. En hög arbetslöshet och en region med synliga konflikter i bland annat Elfenbenskusten och svaga stater som Guinea-Bissau gör den ekonomiska och politiska framtiden osäker.

Rätten till hälsovård och utbildning är starkt eftersatta och bidrar till befolkningens utsatthet.

Sierra Leone är ett av de fattigaste länderna i världen. Landet har dock, från att ha varit det fattigaste landet 2007, förbättrat sin ställning något de senaste åren och landet rankas nu på plats 158 av 169 stater i FN:s utvecklingsprogram (UNPD) index över mänsklig utveckling.

Korruptionen är, trots åtgärder de senaste åren, mycket utbredd och ett av de största hindren mot utveckling.

2. Ratifikationsläget beträffande de mest centrala konventionerna om mänskliga rättigheter samt rapportering till FN:s konventionskommittéer

Sierra Leone har ratificerat eller anslutit sig till följande centrala konventioner om mänskliga rättigheter:

- Internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights* (ICESCR)
- Internationella konventionen om civila och politiska rättigheter, *International Covenant on Civil and Political Rights* (ICCPR) samt det fakultativa protokollet om enskild klagorätt (1996)
- Konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering, *Convention on the Elimination of all forms of Racial Discrimination* (CERD)

- Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor, *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women* (CEDAW); samt undertecknat det fakultativa protokollet om enskild klagorätt
- Konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, *Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment* (CAT) samt det fakultativa protokollet om förebyggande av tortyr
- Konventionen om barnets rättigheter, *Convention on the Rights of the Child* (CRC), samt undertecknat de två tilläggsprotokollen om barn i väpnade konflikter respektive om handel med barn, barnprostitution och barnpornografi
- Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, *Convention on the Rights of Persons with Disabilities* (CRPD) undertecknades 2010
- Flyktingkonventionen *Convention Relating to the Status of Refugees* samt det tillhörande protokollet
- Romstadgan för internationella brottmålsdomstolen, *International Criminal Court* (ICC), efter att ha undertecknat ett bilateralt avtal om undantag för amerikanska medborgare
- Den afrikanska stadgan om mänskliga rättigheter och folkens rättigheter
- Afrikanska unionens konvention om förebyggande och bekämpande av korruption

Överlag råder kraftig eftersläpning i hur Sierra Leone uppfyller sina åtaganden om rapportering till konventionskommittéerna. Vidare har Sierra Leone flera utestående förfrågningar om besök från FN:s specialrapportörer. Det senaste besök som genomfördes var när FN:s särskilde rapportör om våld mot kvinnor besökte landet 2001.

MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

3. Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Under krigsåren begicks övergrepp av grymmaste slag och tortyr var mycket vanligt. Under kriget kidnappades både kvinnor och barn för att tjäna som soldater och krigsslavar. Övervåld från polisens sida rapporteras enligt människorättsorganisationen Amnesty International vara vanligt förekommande. Polisen har anklagats för att ligga bakom utomrättsliga avrättningar av tre personer i september 2009, då också 13 personer skadades. Denna händelse har enligt Amnesty International ännu inte utretts. Polisen har vid olika tillfällen tagit till vapen då de skingrat demonstranter. Landets fängelser både i Freetown och i landsorten har undermålig standard. De är överbelagda, saknar sanitetsinrättningar, fångarna får inte tillräckligt med mat och har inte heller

tillgång till tillräcklig medicinsk vård. Dessutom är de intagna utsatta för återkommande övergrepp. Korruptionen är utbredd och det går att köpa sig fri.

4. Dödsstraff

Dödsstraff utverkas fortfarande i Sierra Leone och kan utdömas som straff för mord och förräderi. I augusti 2009 dömdes en militär till döden av en militärdomstol. Presidenten ska underteckna alla domar som utdöms i militärdomstolar och än har inte dödsdomen undertecknats. Presidenten har vidare yrkat på dödsstraff för väpnat rån vilket dock ej har givit utslag i något lagförslag. Den senaste kända avrättningen verkställdes 1998. Många enskilda organisationer kämpar mot dödsstraffet, bland annat Amnesty International, National Forum for Human Rights, Caritas Makeni samt student- och arbetarrörelsen.

5. Rätten till frihet och personlig säkerhet

Lagen om frihet och oberoende under undantagstillstånd som föreskrivs i konstitutionen respekteras. Häktningar utan häktningsorder är vanligt förekommande. Den som berövats friheten har enligt lagen rätt att inom 24 timmar få kännedom om orsaken till häktningen och inom 72 timmar rätt till rättegång. Dessa regler respekteras sällan. Det förekommer att fångar får sitta i årtal i fängelse i väntan på rättegång. Det finns uppgifter om att 40 procent av fångarna i landets fängelser väntar på rättegång. Det finns inga uppgifter om begränsad rörlighet inom landet eller över landets gränser. Pass och resehandlingar kan sökas och tillhandahållas utan extra avgift men korruptionen genomsyrar landets administration, vilket påverkar möjligheten att få pass och resehandlingar utfärdade.

6. Rättssäkerhet och rättsstatsprincipen

Författningen garanterar rättsväsendets självständighet gentemot lagstiftande och verkställande makt.

Det långa kriget har inneburit att de statliga institutionerna och landets ekonomi har raserats. Samtidigt har en våldskultur utvecklats och korruptionen fortsatt att dominera samhället inklusive rättsväsendet. Reformeringen av rättsväsendet går långsamt. Byggnader, domstolar och fängelser har renoverats. Bristen på kvalificerad personal har bland annat orsakat att till exempel lagreformer för kvinnor gällande äktenskap, arv och övergrepp allvarligt har försenats. Nästan 90 procent av alla fångar saknar rättshjälp. Män och kvinnor är i princip formellt lika inför lagen. Straffbarhetsåldern för barn är 15 år. Majoriteten av Sierras befolkning har enbart tillgång till traditionella domstolar som baseras på traditionell rättsskipning och styrs av lokala ledare. Dessa domstolar är ofta diskriminerande, särskilt mot kvinnor.

7. Strafffrihet

Strafffriheten är utbredd och har varit ett betydande problem under krigsåren, men även efteråt. Två viktiga institutioner har inrättats för att konsolidera fredsfrämjande och försoning och motverka strafffrihet: en sannings- och försoningskommission, Truth and Reconciliation Commission (TRC), och en särskild domstol för Sierra Leone, *Special Court for Sierra Leone* (SCSL). Båda institutionerna inledde sin verksamhet år 2002. Fredsavtalet i Lomé innebar en kontroversiell amnesti.

Specialdomstolen inrättades för att döma de grävsta krigsförbrytelse. I domstolen ingår både nationella och internationella domare. Elva personer står åtalade bland annat för brott mot mänskligheten, mot internationell humanitär rätt och mot mänskliga rättigheter. Under 2007 föll de första fem domarna. Tre medlemmar ur rebellgruppen Armed Forces Revolutionary Council (AFRC) dömdes för rekrytering och användning av barnsoldater. Två medlemmar ur Sierra Leonean Civil Defence Forces (CDF) dömdes för bland annat mord och plundring. Två personer dog innan dom utföll. Totalt åtta personer har skickats till Rwanda för att sitta av sina fängelsestraff (som varierar mellan 15 till 52 år).

Rättegången mot Liberias förre president Charles Taylor, som står åtalad för krigsbrott och brott mot mänskligheten, avslutades den 27 februari 2011. Rättegången har inkluderat 91 vittnen. Totalt är det elva åtalpunkter mot honom.

Slutrapporten från sannings- och försoningskommissionens (TRC) arbete, som innehöll 7 000 vittnesmål från hela landet, publicerades 2004. Den innehöll också rekommendationer om lagliga, politiska och administrativa reformer. Uppföljningen av rekommendationerna har emellertid gått långsamt och den förra regeringen har även öppet ifrågasatt vissa rekommendationer som exempelvis avskaffandet av dödsstraffet. UNIPSIL har haft i uppdrag att granska genomförandet av rekommendationerna i kommissionens slutrapport.

Sierra Leone har ratificerat Romstadgan om inrättande av den internationella brottsmålsdomstolen, samtidigt som man har en överenskommelse med USA som garanterar att amerikanska medborgare inte ska kunna överlämnas till domstolen enligt artikel 98.

8. Yttrande-, tryck-, mötes-, förenings- och religionsfrihet med mera

Pressfriheten garanteras enligt lagen och det finns oberoende media, både elektroniska och tryckta. Regeringen inskränker dock ofta pressfriheten i praktiken och många journalister idkar själv censur. Det finns 88 dagstidningar varav flertalet i Freetown. Pressens verksamhet lämnar mycket i övrigt att

önska beträffande pressetik. Upprepade övergrepp på regeringskritiska journalister förekommer. Statlig censur förekommer via nationella censurrådet National Censor Board.

Det finns ett antal oberoende radiostationer som sänder över FM-frekvens. Det så kallade Sekretariatet för ändring av uppförande och attityd, som lyder under presidentens kansli, har yrkat på att musiker ska göra musik som verkar för landets bästa och inte framföra regeringskritiska sånger. Ett flertal FM-stationer har valt att inte spela politiskt känslig musik i rädsla för att förlora sina licenser. All media regleras av en oberoende mediekommission. Inga restriktioner förekommer för internettrafiken och inga uppgifter finns om att staten bevakar eposttrafik eller chatsidor. Det finns fem internetleverantörer i landet.

9. De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Författningen garanterar flerpartisystem och regeringen respekterar i allmänhet dessa rättigheter.

APC (All People's Congress) fick majoriteten i parlamentsvalet augusti 2007. ACP:s kandidat Ernest Bai Koroma vann presidentvalet efter en andra omgång mot huvudmotståndaren Berewa från SLPP (Sierra Leone People's Party). Stora sammanstötning mellan anhängare till de två största partierna (APC och SLPP) inträffade i mars 2009 då partilokaler vandaliserades. Våldtäkter mot ett okänt antal kvinnor rapporterades också, men bevisföringen ansågs otillräcklig för att kunna tas vidare till domstol. Amnesty International rapporterar om att risken för ökat politiskt våld mellan dessa två grupper är stor inför valet 2012. Etnisk tillhörighet har traditionellt varit en faktor för att välja partitillhörighet.

Inga rapporter finns om politiska fångar.

EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

10. Rätten till arbete och relaterade frågor

Sierra Leone har ratificerat den Internationella arbetsorganisationens (ILO) centrala konventioner om mänskliga rättigheter, med undantag för de som gäller barnarbete (konventionerna nr 138 och 182). Diskriminering på arbetsmarknaden har inte rapporterats men arbetsförhållandena varierar mellan statligt anställda och anställda vid enskilda organisationer (internationella och nationella). Fackföreningar får verka ostört och mer än hälften av alla arbetare i städerna är anslutna till fackföreningar. Jordbruks- och gruvarbetare har däremot varit motvilliga att gå med i föreningar. Statstjänstemän såväl som militären och polisen har inte rätt att organisera sig fackligt. Enligt arbetsmarknads-

ministeriet är runt 35-40 procent av alla anställda i den formella sektorn medlemmar av ett fackförbund. Strejkrätt råder men alla strejker måste anmälas 21 dagar i förväg.

Minimilönen för arbetare är fastställd till 35 000 leoner i månaden (cirka 80 svenska kronor) vilket innebär att lönen inte räcker till att försörja en normalfamilj. Rekommenderad arbetstid är 40 timmar per vecka, vilket ofta överskrids utan extra ersättning. Tvångsarbete är förbjudet i lag men det finns rapporter om att tvångsarbete förekommer i vissa delar av landet och då som bestraffning. Det finns uppgifter om att barn förs utomlands för att arbeta som städare för låga löner. Arbetslösheten är över lag hög, särskilt bland ungdomar.

11. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

Alla har lika rätt till den sjukvård som i statlig regi är mycket bristfällig. Det råder stora skillnader mellan stad och landsbygd beträffande hälsovården. På många platser inne i landet har infrastrukturen förstörts av kriget, även sjukvårdsinrättningar. Bristen på elektricitet och vatten gör att det idag i praktiken är omöjligt att bedriva en fungerande sjukvård. Det kommer att ta tid att bygga upp ett sjukvårdssystem då det även saknas kvalificerad personal. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa kan alltså inte sägas vara uppfylld. Fortfarande ombesörjs sjuk- och hälsovård till en betydande del av enskilda organisationer som återkommande sänder larmsignaler om det undermåliga sjuk- och hälsovårdssystemet i Sierra Leone. Hälsoministeriet är svagt och saknar resurser. Enligt UNDP:s utvecklingsindex var landets utgifter för hälsovård 1,4 procent av bruttonationalprodukten under 2009. Det förekommer ingen egentlig diskriminering inom vården men de som har råd kan likväl få vård, vilket innebär att den fattiga majoriteten av befolkningen indirekt diskrimineras. Privat sjukvård finns att tillgå för dem som kan betala. Förväntad livslängd är 48,2 år och mödradödligheten är den högsta i världen. Det finns 3 läkare per 100 000 invånare.

12. Rätten till utbildning

Grundskolan är gratis men böcker, skolmaterial och skoluniformer är avgiftsbelagda. Gymnasieutbildning är gratis för flickor i norra delen av landet. Utbildningsväsendet utsattes för samma påfrestningar som sjukvården under kriget. I många byar har infrastrukturen såsom skolor och lärarbostäder förstörts, varför den i lag stadgade skolplikten inte tillämpas för tillfället. I dagsläget är bara ca 41 procent av barn i skolåldern inskrivna i grundskolan. Flickor och pojkar har i princip samma rättigheter till skolgång, men enligt tradition sätter familjerna hellre sina söner i skolan. Uppskattningsvis kan endast 25 procent av landets kvinnor läsa och skriva. Både regeringen och enskilda organisationer försöker öka kunskapen om och respekten för de mänskliga

rättigheterna genom information och utbildning. Utgifterna för utbildning var under år 2009 3,8 procent av bruttonationalprodukten.

13. Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

Livsvillkoren i Sierra Leone är mycket knappa även om fredsprocessen har bidragit till vissa förbättringar. Infrastruktur som vägnät och försörjning av rent dricksvatten lämnar mycket i övrigt att önska, dock har de flesta av huvudvägarna reparerats under de senaste åren. Sierra Leone är enligt UNDP:s fattigdomsindex år 2010 på plats 158 av 169 stater med jämförbar data. Enligt regeringens fattigdomsstrategi för 2008-2012 beräknas generellt runt 66 procent av befolkningen vara fattiga, 79 procent på landsbygden och 45 procent i städerna.

OLIKA GRUPPERS ÅTNJUTANDE AV DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

14. Kvinnors rättigheter

Kvinnor har under kriget varit särskilt utsatta för ofredande och övergrepp. Enligt en rapport från Human Rights Watch uppskattas att en tredjedel av Sierra Leones kvinnor utsattes för någon form av sexuella övergrepp under konflikten. Övergreppen har främst begåtts av rebell- och milisgrupper. Lite har gjorts för att dessa kvinnor ska få upprättelse efter kriget.

Kvinnomisshandel förekommer ofta men anmäls sällan. Polisen är ovillig att ingripa om det inte inträffar svåra skador eller dödsfall. I byarna är polygami vanligt medan kvinnlig otrohet ofta leder till misshandel. Under 2009 rapporterades 2 738 fall av kvinnomisshandel varav endast 360 togs till domstol. Våldtäkt, ett brott som är vanligt förekommande, kan enligt straffsatsen ge upp till 14 års fängelse om det anmäls och följs upp i en rättsprocess. Våldtäkter mot barn och spädbarn har rapporterats. En enskild organisation, som arbetar med hjälp till överlevare, uppgav att av 1 235 fall av sexuella övergrepp var i majoriteten 11-15 år och runt 7 procent var under fem år. Kvinnlig könsstympning är tillåtet på barn från fem års ålder enligt lagen och tillhör traditionen i Sierra Leone. FN:s barnfond Unicef har uppskattat att 80-90 procent av alla kvinnor har utsatts för könsstympning. Det finns upprepade rapporter om barn som omkommit i sviterna av ingreppen.

Abort är endast tillåtet i fall där moderns fysiska eller psykiska hälsa är i fara.

Prostitutionen är utbredd och har så varit bland de kvinnor som varit på flykt undan kriget och därmed ryckts ur sitt vanliga sociala sammanhang. Trots instiftandet av en lag som förbjuder handel med människor rapporteras Sierra

Leone vara såväl ursprungs-, transit- och mottagarland för handel med kvinnor.

I vissa etniska grupper kan kvinnor ej uppnå ledande positioner i samhället medan andra har flera kvinnliga ledare. Av 124 parlamentsledamöter är 16 kvinnor och två kvinnor hade ministerfunktion. Av sammanlagt sju domare i högsta domstolen är fyra kvinnor och Sierra Leones chefsjurist är också en kvinna. Sammanfattningsvis har kvinnor en underlägsen ställning i alla avseenden, även vad gäller utbildning, ekonomiska möjligheter och sjukvård.

15. Barnets rättigheter

Sierra Leone har ratificerat barnkonventionen samt de tillhörande frivilliga protokollen. En barnstadga har även antagits av parlamentet. 2007 antogs en nationell barnrättslag som bland annat förbjuder barn gifte, rekrytering och handel med barn. Idag förekommer gatubarn, barnprostitution och barnarbete, däribland hårt arbete i diamanthugor och andra farliga arbeten, i betydande utsträckning. Under kriget rekryterades barn från åtta års ålder som soldater. Det svåra arbetet med att återanpassa barnen till sina familjer och till ett vanligt familjeliv pågår fortfarande, bland annat med stöd av Unicef. Barn hålls fångslade tillsammans med vuxna. Trots en lag som förbjuder människohandel har det rapporterats om handel med barn för jordbruksarbete, hushållsarbete och prostitution. Det rör sig dels om inhemsk handel, dels om export till andra länder i regionen samt till Nordamerika och Europa. Sierra Leone har också nämnts som ett transitland. Barnprostitution är ett växande problem och Unicefs analys gör gällande att över hälften av alla gatubarn i Freetown och Bo överlever genom att prostituera sig. Sexuellt våld mot barn är ett annat växande problem och regeringen har tagit till åtgärder för att komma till rätta med problemet. Könssstympning är tillåtet på barn från fem års ålder.

Nästan hälften av alla barn i åldern 14-15 år rapporteras delta i någon form av barnarbete. Lagar förbjuder tvångsgifte men Unicef beräknar att 62 procent av alla flickor under 18 år är gifta.

16. Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Befolkningen i Sierra Leone är mycket blandad och det finns 18 etniska grupper. Varje folkgrupp har sitt eget språk, men en stor del av befolkningen talar dessutom krio – engelsk kreol. Regionala motsättningar och korruption i samband med upphandlingar, utnämningen till ämbeten och professionella befordringar förekommer i stor utsträckning. Det är dock inte ovanligt med giftermål mellan folkgrupperna. Etnicitet och religion bedöms inte heller varit den utlösande orsaken till inbördeskriget.

Det finns en lag som förbjuder diskriminering av hiv-positiva, dock är personer med hiv/aids stigmatiserade i samhället. Det finns rapporter om att barn med hiv nekats utbildning. Vidare att många män lämnar kvinnor som är hiv-positiva utan möjlighet till försörjning.

För icke-afrikaner är det svårt att få sierraleonskt medborgarskap. Vid äktenskap mellan en afrikan och en icke-afrikan måste fadern vara av afrikanskt ursprung för att barnet ska bli sierraleonsk medborgare. För invandrare som vill söka medborgarskap krävs att man bott 15 år oavbrutet i landet eller att man vistats de 12 senaste månaderna och 15 av de senaste 20 åren i Sierra Leone.

17. Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet

Lagen från 1861 förbjuder homosexuellt umgänge för båda könen och kan i teorin ge tio års fängelse. Homosexuella diskrimineras både officiellt och socialt. Lesbiska kvinnor och flickor har varit utsatta för planerade ”korrigeringsvåldtäkter” av familjemedlemmar i syfte att förändra deras sexuella läggning. Äktenskap mellan människor av samma kön har fördömts av ministeriet för social välfärd, jämställdhet och barn. Det existerar en aktiv diskriminering baserad på sexuell läggning vilket har tvingat personer att byta arbetsplats eller avbryta sina studier. Det finns rapporter om mord på grund av sexuell läggning.

18. Flyktingars rättigheter

Regeringen har satt upp ett system för att ge skydd åt flyktingar och samarbetar med FN:s flyktingorgan UNHCR och andra flyktingorganisationer. Det finns inga rapporter om diskriminering gentemot flyktingar.

19. Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Personer med funktionsnedsättning har inga speciella rättigheter och det finns ingen lag om att staten ska tillhandahålla hjälpmedel eller på annat sätt underlätta funktionshindrades livssituation. Det förekommer ingen direkt diskriminering på arbetsmarknaden men eftersom det finns få jobb har funktionshindrade personer liten chans att få arbete. De grymma metoder som rebellerna använde under kriget har fått till följd att tusentals människor är lemlästade och saknar möjlighet att försörja sig själva. Enskilda humanitära organisationer försöker höja livskvaliteten hos de drabbade genom att tillhandahålla hjälpmedel, proteser och utbildning.

Det finns en utbredd stigmatisering av människor med psykiska hälsoproblem. Av beräknat 400 000 personer i behov av psykisk vård får runt 5 000 vård. Det finns ett sjukhus i landet som tillhandahåller mentalvård.

ÖVRIGT

20. Frivilligorganisationers arbete för mänskliga rättigheter

Det finns flera oberoende organisationer som kämpar för att öka respekten för mänskliga rättigheter, bland andra Campaign for Good Governance, Forum of Conscience och Network Movement for Peace and Justice. Tillsammans med andra organisationer ingår dessa i National Forum for Human Rights (NFHR) som har till uppgift att samordna och att ge tekniskt stöd till de enskilda organisationerna.

I oktober 2006 utsågs fem kommissionärer att leda det nationella organet för mänskliga rättigheter, National Commission for Democracy and Human Rights (NCDHR), som ansvarar för att undersöka och rapportera om övergrepp mot mänskliga rättigheter. NCDHR har även mandat att verka för genomförandet av TRC:s rekommendationer. NCDHR:s aktiviteter har dock varit blygsamma på grund av bristande ekonomiska resurser. Under 2009 såg regeringen till att organisationens basbehov var täckta, dock saknades tillräckligt stöd från FN och det internationella samfundet.

Regeringsrepresentanter rapporteras genomgående vara hjälpsamma vid undersökningar och utredningar som genomförs av organisationerna. Det har dock, framförallt under krigstiden, funnits en försiktighet vad gäller publicering av funna resultat.

Ett stort antal frivilligorganisationer är aktiva i Sierra Leone för att verka för mänskliga rättigheter. De har framfört krav till regeringen att verka för att en fond ska upprättas för krigsöverlevare, att personer utsatta för sexuellt våld får ersättning, att förhindra våld mot kvinnor och att avskaffa dödsstraffet både i lag och i praktiken.

21. Internationella och svenska insatser på området mänskliga rättigheter

I september 2009 gavs FN:s säkerhetsråd en förlängning till september 2010 åt FN:s fredsbevarande mission UNIPSIL (UN Integrated Peacebuilding Office for Sierra Leone). UNIPSIL har en särskild sektion för mänskliga rättigheter som bygger vidare på den tidigare FN-styrkan UNAMSIL:s arbete. Med 70 anställda har de framför allt en rådgivande roll i syfte att stärka mänskliga rättigheter och stärka de demokratiska institutionerna.

Europeiska unionens delegation i Sierra Leone lanserade sin strategi för mänskliga rättigheter under 2010 i syfte att samordna EU-ländernas aktiviteter inom mänskliga rättigheter. De understryker vikten av att sannings- och försoningskommissionens rekommendationer blir uppfyllda, att EU får en högre profil vad gäller mänskliga rättigheter i Sierra Leone, samt vidare att tillräckligt stöd garanteras för att fullfölja det arbete som redan har påbörjats.